

APSTIPRINU
Skrīveru Mūzikas un mākslas
skolas direktore _____

Iveta Biķerniece
2018. gada 3. septembrī
Rīk. Nr.70/1-7

Skrīveru Mūzikas un mākslas skola Mākslas valodas pamati

Mācību priekšmeta programma izstrādāta metodiskās komisijas
2018. gada 21. augusta sēdē, pieņemta pedagoģiskās padomes sēdē
2018. gada 30. augustā, protokols Nr.3.

Mācību priekšmeta programmu
izstrādāja pedagogs:

M. Kantāne

2018.

**Skrīveru Mūzikas un mākslas skolas profesionālās ievirzes
izglītības programmas „Vizuāli plastiskā māksla”
mācību priekšmeta Mākslas valodas pamati
programma**

Mācību apjoms: 204 mācību stundas

Mērķi: radoši aktīvas un intelektuāli izglītotas personības veidošana,

- apgūstot mākslas valodas pamatelementus, tos praktiski pielietojot,
- sniedzot audzēkņiem zināšanas par latviešu etnogrāfiju,
- nostiprinot izpratni par mākslas veidiem, žanriem un tehnikām,
- sniedzot audzēkņiem zināšanas par mākslas vēsturiskās attīstības gaitu,
- iepazīstoties ar izstādēm un muzeju kolekcijām.

Uzdevumi:

2. klasē: iepazīt un apgūt mākslas valodas pamatelementus – zīmi, līniju, virsmu, krāsu, gaismu, apjomu un telpu. Apgūt mākslas terminoloģijas elementārākos pamatus.

3. klasē: iegūt zināšanas par latviskā raksta veidošanos un zīmēm. Rast izpratni par kompozīcijas veidošanas pamatprincipiem. Iepazīt latviešu etnogrāfisko tautas tērpu daudzveidību. Iepazīt dekoratīvi lietišķo mākslu kā vienu no vizuālās mākslas veidiem.

4. klasē: iepazīt vizuālās mākslas veidus, žanrus, tehnikas un materiālus.

5. klasē: iegūt zināšanas par māksliniecisko izteiksmes līdzekļu dažādību senajās, antīkajās un viduslaiku kultūrās.

6. klasē: iepazīt Rietumeiropas mākslu laika posmā no 15. līdz 19. gadsimtam.

7. klasē: iepazīt modernisma mākslas virzienus. Izstrādāt nobeiguma darba teorētisko un praktisko daļu.

Programmas satura apguves secība:

Nr.	Tēmas secība pa mācību gadiem un semestriem	Stundu skaits	Sasniedzamie rezultāti, zināšanas, prasmes, iemaņas
2. klase			
I semestris			
1.	Zīme. Līnija. Virsma.	15	Iegūst izpratni par vienkāršākajiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem – zīmi, līniju, virsmu. Pielieto zināšanas dažādos radošajos darbos.
II semestris			
2.	Krāsa. Gaisma. Apjoms. Telpa.	19	Iegūst izpratni par krāsu, gaismu un ēnu, to nozīmi apjoma veidošanā.

Stundas kopā mācību gadā: 34			
3. klase			
I semestris			
1.	Latviešu rakstu zīmes un rakstu kompozīcijas.	15	Iepazīstas ar zināmākajām latviešu rakstu zīmēm, iegūst izpratni, kā veidojas rakstu kompozīcijas. Iegūtās zināšanas izmanto radošajā darbā.
II semestris			
2.	Ornaments un ritms. Krāsas latviešu etnogrāfijā un etnogrāfiskais latviešu tautas tērps. Dekoratīvi lietišķā māksla.	19	Iegūst elementāru izpratni par dažādiem ritmu veidiem un to veidošanos. Iepazīstas ar latviešu etnogrāfisko tautastērpu daudzveidību. Iegūst izpratni par dekoratīvi lietišķo mākslu kā vienu no vizuālās mākslas veidiem.
Stundas kopā mācību gadā: 34			
4. klase			
I semestris			
1.	Burts – simbols. Grafi.	5	Iepazīstas ar vēsturiskajiem un modernajiem burtu veidiem. Prot atveidot vienkāršākas konstrukcijas burtus.
2.	Heraldika	5	Iepazīstas ar vēsturiskajiem ģerboņiem. Atveido novada, dzimtas u.tml. ģerboņus.
3.	Grafika. Līnija.	5	Iegūst izpratni par grafiku kā vienu no vizuālās mākslas veidiem, iepazīst tās žanus un tehnikas. Prot nosaukt latviešu zināmākos grafiķus, orientējas viņu darbos. Orientējas mākslas valodas jēdzienos.
II semestris			
4.	Glezniecība. Krāsa. Gaisma. Perspektīva.	9	Iegūst izpratni par glezniecību kā vienu no vizuālās mākslas veidiem, iepazīst tās žanus un tehnikas. Prot nosaukt latviešu zināmākos gleznotājus, orientējas viņu darbos. Izstrādā dažādus radošos darbus. Orientējas mākslas valodas jēdzienos.
5.	Tēlniecība. Forma un apjoms.	6	Iegūst izpratni par tēlniecību kā vienu no vizuālās mākslas veidiem. Prot nosaukt latviešu zināmākos tēlniekus, orientējas viņu darbos. Orientējas mākslas valodas jēdzienos.
6.	Arhitektūra. Telpa.	4	Iegūst izpratni par arhitektūru kā vienu no vizuālās mākslas veidiem. Iepazīstas ar latviešu vēsturiskās un mūsdienu arhitektūras spilgtākajiem piemēriem. Orientējas mākslas valodas jēdzienos.
Stundas kopā mācību gadā: 34			

5. klase			
I semestris			
1.	Āfrikas tautu māksla.	3	Apgūst kopīgo un atšķirīgo Āfrikas dažādo tautu mākslinieciskajās izpausmēs, pētot pieejamo informāciju par Āfrikas cilšu mākslu.
2.	Pirmskolumba māksla Amerikas kontinentā.	3	Iepazīst acteku un maiju kultūras sasniegumus, pētot pieejamo informāciju.
3.	Mākslas pirmsākumi Senajā Ēģiptē.	3	Iegūst izpratni par pirmajām būvēm, balstu un segumu slodzi arhitektūrā. Iepazīstas ar dažādiem hieroglifiem (zīme – simbols), stilizāciju un krāsu nosacītību tēlniecībā un glezniecībā.
4.	Priekšāzijas zemju māksla. Mezopotāmijas zemju mākslas kultūra.	3	Iegūst izpratni par Mezopotāmijas zemju mākslas sasniegumiem. Iepazīstas ar dažādiem arhitektūras pieminekļu piemēriem. Uzzina, kas ir ķīļraksts.
5.	Senā Grieķija. Apjoms.	3	Rod izpratni par klasiskās mākslas principiem – līdzsvaru un harmoniju, horizontāļu un vertikāļu balansu celtniecībā, klasiskā skaistuma kanoniem tēlniecībā, stila vienotību visās mākslas nozarēs.
II semestris			
6.	Senā Roma.	4	Iepazīst Senās Romas būvniecības principus un celtniecības materiālus, Romas inženiertehniskās būves un to nozīmi mūsdienās. Uzzina par romiešu portretu.
7.	Agrie viduslaiki. Kristietības sākumi. Zīme.	4	Uzzina par pārmaiņām, ko Rietumeiropas kultūrā ienes kristietība. Izprot zīmes un simbola lomu arhitektūrā un citos mākslas veidos.
8.	Austrumu zemju mākslas viduslaikos.	4	Iegūst priekšstatus par Ķīnas un Japānas mākslas sasniegumiem – porcelāns, tīstokļu glezniecība utt.
9.	Romānika.	3	Izprot šī stila pēctecīgo saistību ar Senās Romas kultūru – formas vienkāršība, stingrība un masivitāte.
10.	Gotika. Gaisma. Krāsa stiklā.	4	Izprot jauno pieeju arhitektūrā, vertikālītātes svarīgo lomu. Iegūst zināšanas par vitrāžas izplatību.
Stundas kopā mācību gadā: 34			

6. klase			
I semestris			
1.	Renesanse. Cilvēks kā visu lietu mērs. Harmonijas un līdzsvara atdzimšana.	7	Iegūst izpratni par antīko vērtību atdzimšanu, harmoniju un līdzsvaru. Mākslas centrā jauna vērtība – cilvēks. Orientējas Rietumeiropas renesanses ģēniju mākslas darbos un to tapšanas procesos.
2.	Baroks un rokoko. Jauni apjomi. Lietišķā māksla.	8	Iegūst izpratni par pretstatiem, ideāliem un realitāti baroka un rokoko stilos. Iepazīst rokoko stilam raksturīgo vieglumu un graciozitāti. Orientējas baroka un rokoko mākslinieku darbos.
II semestris			
3.	Klasicisms. Harmonijas un līdzsvara meklējumi mākslā.	7	Iepazīst klasicisma mākslai raksturīgo antīkās mākslas normu un ideālu atgriešanos. Orientējas klasicisma mākslinieku darbos.
4.	Romantisms. Iedvesmas meklēšana viduslaiku mākslā.	6	Apgūst romantisma laikmetam raksturīgās pazīmes un orientējas mākslinieku darbos.
5.	Reālisms – romantisma noliegums.	6	Apgūst reālisma mākslai raksturīgās pazīmes, saskata to atšķirību no klasicisma un romantisma mākslas. Orientējas reālisma mākslinieku darbos.
Stundas kopā mācību gadā: 34			
7. klase			
I semestris			
1.	Modernisms (impresionisms, postimpresionisms, jūgendstils, fovisms, kubisms, ekspresionisms, sirreālisms, abstrakcionisms).	15	Iepazīst daļu no modernisma mākslas virzieniem. Orientējas dažādu mākslinieku darbos. Izstrādā radošos darbus.
II semestris			
2.	Modernisms (abstraktais ekspresionisms, popārts, opārts, minimālisms, fotoreālisms). Noslēguma darbs.	19	Turpina iepazīt modernisma mākslas virzienus. Orientējas dažādu mākslinieku darbos. Izstrādā noslēguma darbu.
Stundas kopā mācību gadā: 34			

Mācību sasniegumu vērtēšana: (Sk. pielikumu Nr.1)

- uzsākot risināt tēmu – ievadvērtēšana, kurā noskaidro audzēkņu iepriekšējo sagatavotību un konkrētā uzdevuma izpratni;
- darba procesā – vērojot, organizējot pārrunas un korekcijas atbilstoši dotajiem mērķiem un uzdevumiem;
- izvērtējot pašnovērtējumu, grupas vērtējumu un skolotāja vērtējumu;
- izvērtējot konkrētā darba rezultātu;

5 IP Vizuali plastiskā māksla Mākslas valodas pamati

- noslēdzot tēmu;
- semestra un mācību gada beigās;
- eksāmena rezultāti.

Mācību sasniegumu vērtēšanas veidi:

- testi;
- uzdevumi patstāvīgam darbam;
- darbu skates.

Mācību darba formas:

- **apmācība grupā**, lai iegūtu jaunas zināšanas, nostiprinātu apgūto;
- **individuālā apmācība**, lai veicinātu individuālo darbu un mācītos pielietot apgūtās zināšanas;
- **konkrētās mācību formas** – lekcija ar attēlu, video demonstrēšanu, izstādes, ekskursijas.

Mācību darba metodes:

- **jautājuma**, lai veicinātu audzēkņu izziņas spēju attīstību, stimulētu audzēkņos radošo procesu, attīstītu viņu prasmi izmantot zināšanas, formulēt domu un argumentēt viedokli;
- **atklājuma**, lai padziļinātu audzēkņu interesi par mācību priekšmetu, uzlabotu radošos sasniegumus, attīstītu domāšanu un prasmi patstāvīgi plānot, pieņemt lēmumus, izmantot dažādus informācijas avotus;
- **norādošo jeb direktīvo**, lai sniegtu informāciju vairākiem audzēkņiem vienlaicīgi un īsā laikā iepazīstinātu ar lielu informācijas apjomu.

Mācību darba paņēmieni:

- **saruna** – dod iespēju audzēkņiem un pedagogam paust savu atšķirīgo pieredzi par konkrēto tēmu vai atšķirīgiem vērojumiem;
- **diskusija** – ļauj noskaidrot atšķirīgus viedokļus kādas problēmas vai idejas risinājumā;
- **prāta vētra** – veicina ideju radīt grupā;
- **spēle** – atdzīvina darba procesu un rada labvēlīgu darba atmosfēru;
- **pētījums** – ļauj izpētīt kādu tēmu, kādas lietas uzbūvi vai tās iespējamās formas;
- **projekts** – lieto patstāvīgu vai grupu darbu pētījumu veikšanai par kādu pašu izvēlētu problēmu;
- **eksperiments** – ļauj patstāvīgi atklāt ko jaunu;
- **radošs individuāls darbs** – ļauj patstāvīgi īstenot savas radošās ieceres;
- **radošs darbs grupās** – nodrošina vienlīdzīgas piedalīšanās iespējas;
- **stāstījums** – ļauj strādāt ar visu grupu vienlaicīgi;
- **demonstrējums** – dod iespēju iepazīstināt ar jaunām mākslas tehnikām, paņēmieniem, tehnoloģiju;
- **stāsta sacerēšana** – dod ierosmi par kāda mākslas darba vai reprodukcijas stāsta sacerēšanu;

- **darbu mape** – liek darbus, studijas apkopot ilgākā laika periodā.

Mācību darbam nepieciešamais aprīkojums, mācību tehniskie līdzekļi, uzskates līdzekļi:

- projektors;
- dators;
- bibliotēka;
- fondu materiāli.

Izmantotās literatūras saraksts:

- Austruma S., Savicka S. (2000) „Konsultants vizuālajā mākslā pamatskolai”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Avotiņa A. (1999) „Viduslaiki”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Avotiņa A. (2000) „Renesanse”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Blīgzna K. (1999) „Vizuālās mākslas ABC”. Izd. „Lielvārds”
- Briška I. (2003) „Perspektīva un telpiskums”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Briška I. (2007) „Kompozīcija”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Cielava S. (1998) „Arhitektūras stili Latvijā”. Izd. „Mācību apgāds NT”
- Cielava S. (1999) „Vispārīgā mākslas vēsture 1., 2., 3., 4. grāmata”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Eihmane D. (1995) „Tādi raksti pūriņā” Izd. „Zvaigzne ABC”
- Freimanis I. (1998) „Laiks. Laikmets. Mode.”. Izd. „Madris”
- Gombrihs E. H. (1997) „Mākslas vēsture”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Grasmane M. (2000) „Latviešu tautas tērpi. Raksti. Izšūšana”. Izd. „Rasa ABC”
- Kačalova T., Pētersons R. (2005) „Mākslas vēstures pamati”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Kagaine Z. (1999) „Tēlainā domāšana vizuālajā mākslā”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Kalniņa L., Pijola S., Saleniece R. (2002) „Lielā simbolu enciklopēdija”. Izd. „Jumava”
- Karasā R., Markadē I. (2002) „Mākslas enciklopēdija: glezniecības virzieni”. Izd. „Jumava”
- Kavacs V. (1999) „Mākslas valodas pamati”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Kļaviņš E. (1996) „Latviešu portretu glezniecība 1850 - 1916”. Izd. „Zinātne”
- Kristis A. (2015) „Krāsu mācība”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Kupča I., Vītola I. (1999) „Valsts Mākslas muzejs”. Izd. „Lielvārds”
- Lamberga D. (2004) „Klasiskais modernisms”. Izd. „Neptns”
- Lamberga D., Lāce M., Baranovska I., Teikmanis A. (2002) „Latvijas māksla. 20.gs.”. Izd. „Neputns”
- Mazurs R. (1992) „Ievads mākslas vēsturē”. Izd. „Latgales Kultūras centrs”
- Pārkins N. (2004) „Septiņdesmit pasaules brīnumi”. Izd. „Zvaigzne ABC”
- Perijs M., Šolls A. (1997) „Pasaules vēsture 1., 2., 3. daļa”. Izd. „Raka”
- Pujāte I. (2014) „Janis Rozentāls”. Izd. „Neputns”
- Šmagre R. (1990) „Latviešu pastelis”. Izd. „Liesma”
- Zītāne L. (1997. – 1998.) „Kultūras vēsture 1., 2., 3. grāmata. Skolotājiem”. Izd. „Raka”

Vērtēšanas kritēriji:

Zināšanas un prasmes vērtē 10 ballu skalā:

Balles	Vērtējuma skaidrojums
10 balles (izcili)	Dziļi izprot m.v.p. problēmu, spēj izteikt viedokli. Izprot un precīzi izpilda uzdevumu. Prot plānot darbam paredzēto laiku. Prot patstāvīgi strādāt izstādēs, muzejos. Strādā pie dažāda veida stilu studijām, vāc un apkopo metodiskos materiālus.
9 balles (teicami)	Audzēknis parāda nevainojamas zināšanas m.v.p. Izsaka savu viedokli un prot to pamatot. Prot veidot patstāvīgu darbu mākslas vēsturē. Izprot un izpilda uzdevumu. Prot patstāvīgi strādāt izstādēs, muzejos. Sistemātiski strādā pie dažāda veida stilu studijām.
8 balles (ļoti labi)	Uzdoto veic apzinīgi, parāda izpratni. Izsaka savu viedokli un prot to pamatot. Prot strādāt ar informāciju. Ar nelielu konsultācijas palīdzību veido patstāvīgu darbu. Izmanto savas zināšanas muzejos, izstāžu zālēs.
7 balles (labi)	Pamatā izprot un izpilda uzdevumus. Audzēknis prot zināšanas un prasmes izmantot pēc parauga, uzdoto veic apzinīgi, strādā patstāvīgi. Zināšanās un prasmēs sastopami nesvarīgi trūkumi. Ar konsultanta palīdzību prot savas zināšanas izmantot muzejos, izstāžu zālēs.
6 balles (gandrīz labi)	Audzēknis zina pamatprincipus, taču iemaņas un prasmes ir nepietiekoši stabilas un pārliecinošas (nespēj patstāvīgi veikt uzdevumu, bieži lūdz konsultāciju). Ar konsultanta palīdzību daļēji patstāvīgi prot savas zināšanas izmantot muzejos, izstāžu zālēs.
5 balles (viduvēji)	Pamatvilcienos apgūta mācību programma, taču zināšanās un prasmēs ir daudz trūkumu, uzdoto veic inerti. Prot veidot vienkāršu patstāvīgu darbu. Nelielu daļu no savām zināšanām ar konsultanta palīdzību prot izmantot muzejos, izstāžu zālēs.
4 balles (gandrīz viduvēji)	Mācību programma apgūta vāji. Zināšanas un prasmes ir nestabilas, neatšķir būtisko no mazsvarīgā, uzdoto veic bez īpašas intereses. Spēj fragmentāras zināšanas nedaudz izmantot muzejos, izstāžu zālēs.
3 balles (vāji)	Zināšanas, prasmes un iemaņas apgūtas virspusēji, tās ir nepietiekošas. Vāji orientējas faktos. Nespēj veikt patstāvīgu darbu. Neizpilda skolotāja norādījumus. Zināšanas kultūras iestādēs spēj izmantot vāji.
2 balles (ļoti vāji)	M.v.p. problēmās, faktos orientējas ar grūtībām. Nav iemaņu patstāvīga darba veikšanā. Nav intereses par mākslas izstādēm un muzejiem.
1 balle (ļoti, ļoti vāji)	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņām tajā. Fakti apgūti ļoti minimāli. Neprot un nevēlas veidot patstāvīgu darbu. Noraidoša attieksme pret mākslas pasākumiem.